

A 50

Intro

Today we will learn בע"ה of בבא קמא of דף קי"ג
Some of the topics we will learn about include.

Several Halachos that pertain to הזמנה, a summons to Bais Din;

The Mishnah's Halachah

אין פורטין
לא מתיבת המוכסין
ולא מכיס של גבאין

A person may not exchange money with the various types of tax collectors from the place they store the tax money.

ואין נוטלין מהם צדקה

And he may not accept charity from a מוכס or גבאי,
לפי שהן של גזל

Because the tax money is assumed to be stolen;

The three explanations as to why the money is considered גזל in spite of the Halachah of

דינא דמלכותא דינא

The government's laws that do not contravene the תורה are Halachically binding. Therefore, a מוכס appointed by the government rightfully collects the taxes?

B

The Machlokes regarding גזל עכו"ם
Whether a Jew is permitted to steal from a non-Jew?

The Gemara's distinction of

בגזילו
אסור
בהפקעת הלוואתו
מותר

It is forbidden to actually steal something that belongs to a non-Jew.

However, it is permitted to evade paying a debt owed to a non-Jew. And as Rashi explains,

להבריח המכס
הוי כהפקעת הלוואתו

To evade taxes is like not paying a debt.

All agree regarding

אבידתו מותרת

If a person finds an object that a non-Jew lost, he may keep it. And

טעותו מותרת

If the non-Jew erred and willingly overpaid, the Jew may keep it.

A

אין פורטין
לא מתיבת המוכסין
ולא מכיס של גבאין
ואין נוטלין מהם צדקה

אפי' לקי' אג'א

דינא
דמלכותא
דינא

B

גזל עכו"ם

בגזילו
אסור
בהפקעת
הלוואתו
מותר

All agree:

אבידתו מותרת
טעותו מותרת

1 So let's review ...

The Gemara mentions several Halachos that pertain to הזמנה, a summons to Bais Din:

1.

יהבינן זימנא אפומא דאיתתא
ואפומא דשיבבי

If the following three conditions are met, Bais Din sends the הזמנה to the defendant even with a woman or neighbor who will see him:

דליתיה במתא

If the defendant is out of town; AND

דלא חליף אבבא דבי דינא

He does not pass the Bais Din; AND

דאתי ביומיה

He will return on the same day;

However, Bais Din does not send the הזמנה with a woman or neighbor if, either,

איתיה במתא

The defendant is in town; OR

חליף אבבא דבי דינא

He does pass the Bais Din;

Because the woman and neighbor will not deliver the הזמנה, as they will assume that he already met up with Bais Din.

OR if

לא אתי ביומיה

The defendant will not return on the same day, because

אימא אישתלויי אשתלי

They might forget to give him the הזמנה.

2

2.

קובעים זמן

שני וחמישי ושני זמנא וזמנא בתר זמנא

ולמחר כתבינן

Bais Din summons the defendant for three consecutive sessions, and if he still did not come, they issue a פתיחא, a הרם document, the following day.

1

Several Halachos that pertain to...

הזמנה

Summons to Bais Din

1

יהבינן זימנא אפומא דאיתתא ואפומא דשיבבי

If the following three conditions are met, Bais Din sends the הזמנה to the defendant even with a woman or neighbor who will see him:

דאתי

ביומיה

He will return
on the same day

דלא חליף אבבא

דבי דינא

He does not
pass the Bais Din

דליתיה

במתא

If the defendant
is out of town

However, Bais Din does not send the הזמנה with a woman or neighbor if, either

לא אתי

ביומיה

The defendant
will not return
on the same day

חליף אבבא

דבי דינא

He does pass
the Bais Din

איתיה

במתא

The defendant
is in town

Because
אימא אישתלויי אשתלי
They might forget
to give him the הזמנה

Because
the woman and neighbor
will not deliver the הזמנה,
as they will assume
he already met Bais Din

2

2

קובעים זמן שני וחמישי ושני זמנא וזמנא בתר זמנא ולמחר כתבינן

Bais Din summons the defendant for three consecutive sessions, and if he still did not come, they issue a פתיחא the following day

3

3.

לא יהבינא זמנא

לא ביומי ניסן ולא ביומי תשרי

Bais Din does not summon the defendant for a session during the months of Nissan and Tishrei, because people are then occupied with harvesting their crops.

ולא במעלי יומא טבא ולא במעלי שבתא

Nor do they summon him on Erev Shabbos or Erev Yom Tov, because people are busy with their preparations.

אבל מניסן לבתר יומי ניסן

וביומי תשרי לבתר תשרי קבעינן

Bais Din does send the defendant a הזמנה during Nissan and Tishrei, for a session during the following months of Iyar and Cheshvan. However,

ממעלי שבתא לבתר מעלי שבתא

לא קבעינן

Bais Din does not send the defendant a הזמנה Erev Shabbos even for a session during the following week, because

בעבידתיה דשבתא

טריד

He is too occupied and might forget.

3

3

לא יהבינא זמנא

לא ביומי ניסן ולא ביומי תשרי

Bais Din does not summon the defendant during the months of Nissan and Tishrei

Because people are then occupied with harvesting their crops

ולא במעלי יומא טבא
ולא במעלי שבתא

Nor do they summon him on Erev Shabbos or Erev Yom Tov

Because people are busy with their preparations

אבל מניסן לבתר יומי ניסן

וביומי תשרי לבתר תשרי קבעינן

Bais Din does send a הזמנה during Nissan and Tishrei, for a session during the following months of Iyar and Cheshvan

However,

ממעלי שבתא לבתר מעלי שבתא
לא קבעינן

Bais Din does not send the defendant a הזמנה Erev Shabbos even for a session during the following week

Because

קעבידתיה דלבתא טריד

he is too occupied and might forget

4

4.

לא יהבינן זמנא
לא לבני כלה בכלה
ולא לבני ריגלא בריגלא

Bais Din does not deliver a הזמנה to someone attending the Drasha that is given on Shabbos and before Yom Tov, because as Rashi explains

דממנע ולא אתי

People will refrain from attending the Drasha.

והאידינא דאיכא רמאי

חיישינן

But for those unscrupulous people who attend the Drasha merely to avoid a הזמנה, they are given the הזמנה even at the Drasha.

=====

4

4

**לא יהבינן זמנא
לא לבני כלה בכלה
ולא לבני ריגלא בריגלא**

Bais Din does not deliver a הזמנה to someone attending the Drasha given on Shabbos and before Yom Tov

Because as Rashi explains

דממנע ולא אתי

People will refrain from attending the Drasha

**והאידינא דאיכא רמאי
חיישינן**

But for those unscrupulous people who attend the Drasha merely to avoid a הזמנה, they are given the הזמנה even at the Drasha

5 Zugt Di Mishnah

אין פורטין
לא מתיבת המוכסין
ולא מכיס של גבאין
A person may not exchange money with the various types of tax collectors from the place they store the tax money.
ואין נוטלין מהם צדקה
וגבאי מוכס or גבאי
לפי שהן של גזל
Because their tax money is assumed to be stolen;
אבל נוטל הוא מתוך ביתו
או מן השוק
He may accept their personal money that was not mixed with the tax moneys.

And the Braisa adds
אבל נותן לו דינר
ונותן לו את השאר
If he pays with a large coin of one דינר, he may accept the change from the tax money, because as Rashi explains
מפני שהוא כמציל מידו
He is merely retrieving his own money.

6 The Gemara asks;

Why is the tax money of a מוכס assumed to be stolen?
והאמר שמואל
דינא דמלכותא דינא
דינא דמלכותא דינא
ויאמר שמואל says that the government's laws that do not
contravene the תורה are Halachically binding. Therefore, a
מוכס appointed by the government rightfully collects the
taxes?

5

משנה

אין פורטין
לא מתיבת המוכסין
ולא מכיס של גבאין

A person may not exchange money with the various types of tax collectors from the place they store the tax money

ואין נוטלין מהם צדקה
וגבאי מוכס or גבאי

אפי לקל ליה

אבל נוטל הוא מתוך ביתו
או מן השוק

He may accept their personal money that was not mixed with the tax moneys

The Braisa adds

אבל נותן לו דינר
ונותן לו את השאר

If he pays with a large coin of one דינר, he may accept the change from the tax money

Because as Rashi explains

מפני שהוא כמציל מידו
He is merely retrieving his own money

6

The Gemara asks...

Why is the tax money of a מוכס assumed to be stolen?

והאמר שמואל
דינא דמלכותא דינא

Therefore, a מוכס appointed by the government rightfully collects the taxes?

7 The Gemara offers several solutions:
The Mishnah refers to either

1. במוכס שאין לו קצבה
A מוכס who collects more taxes than the government's mandate;

OR

2. במוכס העומד מאליו
A מוכס who was not appointed by the government;

3. במוכס נכרי
A non-Jewish מוכס, and a Jew is permitted to evade paying him the taxes, because גזל עכו"ם מותר
A Jew is permitted to steal from a non-Jew. As the Braisa states
ישראל ונכרי אנס שבאו לדין
If a Jew and an extortionist non-Jew brought their case before Bais Din;
אם אתה יכול לזכהו בדיני ישראל זכהו
בדיני נכרים זכהו
Bais Din should initially attempt to favor the Jew through either Jewish or secular law;
ואם לאו באין עליו בעקיפין
דברי רבי ישמעאל
But if they cannot, רבי ישמעאל says, Bais Din may employ deceptive measures against the non-Jew and rule in favor of the Jew.
אין באין עליו בעקיפין
רבי עקיבא disagrees and says
אין באין עליו בעקיפין
מפני קידוש השם
Bais Din should not deceive the non-Jew, because if he becomes aware of it, it will cause a חילול השם. However, even רבי עקיבא agrees that
הא ליכא קידוש השם
באין עליו בעקיפין
When there is no concern for Chillul Hashem, Bais Din may deceive the non-Jew. Apparently, because both רבי ישמעאל and רבי עקיבא hold
גזל עכו"ם מותר

The עכו"ם point out, that this applies only to the עכו"ם of old, who worshipped Avoda Zara.

7

The Mishnah refers to either...

1

במוכס שאין לו קצבה
A מוכס who collects more taxes than the government's mandate

2

במוכס העומד מאליו
A מוכס who was not appointed by the government

3

רב איל:
במוכס נכרי
And a Jew is permitted to evade paying him the taxes

Because
גזל עכו"ם מותר

בדיני נכרים זכהו
אם אתה יכול לזכהו
בדיני ישראל זכהו

רבי ישמעאל:
אין באין עליו בעקיפין
מפני קידוש השם

רבי עקיבא:
באין עליו בעקיפין
ואם לאו

הא ליכא קידוש השם
באין עליו בעקיפין
Apparently, because both hold
גזל עכו"ם מותר

8 The Gemara asks from a contradicting Braisa in which רבי עקיבא says
 מנין לגזול נכרי שהוא אסור
 It is forbidden to steal from a non-Jew, because the Pasuk states;
 אחרי נמכר
 גאולה תהיה לו
 An עבד עברי, a Jewish servant, who was sold to a non-Jew, must be redeemed. This implies
 שלא ימשכנו ויצא
 One may not simply take the עבד עברי away from the non-Jew. Apparently, because
 גזול עכו"ם אסור?

רביא makes the following distinction:

בגזילו
 אסור
 בהפקעת הלוואתו
 מותר

It is forbidden to actually steal something that belongs to a non-Jew; as in the case of the second Braisa, one may not take the עבד עברי that belongs to the Non-Jew.
 However, it is permitted to evade paying a debt owed to a non-Jew; as in the case of the first Braisa, where Bais Din merely absolves the Jew from a debt he owes the non-Jew.
 And as Rashi explains,

להבריח המכס
 הוי כהפקעת הלוואתו
 To evade taxes is like not paying a debt.

However, if it will create a חילול השם, it is forbidden
 =====

8

 כריתתא:
 רבי עקיבא says:
 מנין לגזול נכרי שהוא אסור:

אחרי נמכר
 גאולה תהיה לו
 This implies
 שלא ימשכנו ויצא

Apparently, because
 שלא עכו"ם אסור?

רביא makes the following distinction:

בגזילו	בהפקעת
אסור	הלוואתו
	מותר

להבריח המכס
 הוי כהפקעת הלוואתו

However,
 if it will create a חילול השם,
 it is forbidden

- 9 The Gemara continues with the discussion of עכו"ם:
- אמר רב ביבי בר גידל אמר ר"ש חסידא
1. גזל נכרי אסור
 One is forbidden to steal from a non-Jew, because the Pasuk states
 ואכלת את כל העמים אשר ה' אלהיך נותן לך
 You shall consume the goods of the nations that Hashem has given you.
 בזמן שהן מסורים בידך
 ולא בזמן שאינם מסורים בידך
 Only when the non-Jewish nations are under the jurisdiction of Jewish rule, but not when they are free.
2. אבידתו מותרת
 If a Jew finds a lost object of a non-Jew lost, he is permitted to keep it, because the Pasuk states
 לכל אבדת אחיך
 לאחיך אתה מחזיר
 ואי אתה מחזיר לנכרי
 You must return only to your brother, a Jew, but you are not required to return a lost object to a non-Jew.
- תניא רבי פנחס בן יאיר אומר
 במקום שיש חילול השם
 אפילו אבידתו אסור
 If this will cause a Chillul Hashem, it is forbidden to keep his lost item.

9 גזל עכו"ם:

אמר רב ביבי בר גידל
 אמר ר"ש חסידא
גזל נכרי אסור

ואכלת את כל העמים
 אשר ה' אלהיך נותן לך
 בזמן שהן מסורים בידך
 ולא בזמן שאינם מסורים בידך

אבידתו מותרת

לכל אבדת אחיך
 לאחיך אתה מחזיר
 ואי אתה מחזיר לנכרי

תניא רבי פנחס בן יאיר אומר
 במקום שיש חילול השם
 אפילו אבידתו אסור

10 שמואל says
טעותו מותרת
If the non-Jew erred and willingly overpaid money the
Jew is permitted to keep it.
כי הא דשמואל זבן מכותי לקנא דדהבא
במר דפרזלא
As שמואל once purchased from a non-Jew a pan made of
gold, which the non-Jew, assuming it's to be made of
copper, sold for a cheaper price.
And also
בד' זוזי
ואבלע ליה חד זוזא
The non-Jew had asked for four Zuz and שמואל paid only
three Zuz.
This was permitted because the non-Jew should have
checked the item he sold, and the payment he received,
and שמואל was not obligated to point out his mistake.

10

שמואל says
טעותו מותרת
*If the non-Jew erred and willingly overpaid money
the Jew is permitted to keep it*

**כי הא דשמואל
זבן מכותי לקנא דדהבא
במר דפרזלא**
*As שמואל once purchased from a non-Jew
a pan made of gold, which the non-Jew,
assuming it's to be made of copper,
sold for a cheaper price*

בד' זוזי
ואבלע ליה חד זוזא
*The non-Jew had asked for four Zuz
and שמואל paid only three Zuz*
*This was permitted because the non-Jew
should have checked the item he sold,
and the payment he received,
and שמואל was not obligated to point out his mistake*